

С. В. Тютюнник, к.е.н., доцент,
професор кафедри організації обліку та аудиту,
Мартиненко А. М., здобувач вищої освіти за ступенем магістр,
спеціальність «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія

ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Фінансова звітність є одним із елементом інфраструктури ринкової економіки, реальним засобом комунікації, за допомогою якого управлінський персонал має змогу формувати стратегію і тактику подальшого розвитку підприємства. Саме на підставі даних фінансової звітності можна оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання. Інформація про власний капітал відображає відносини власності підприємства та на початок і кінець звітного періоду представлена у розділі I пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) (форма № 1) (табл. 1).

Таблиця 1

Побудова розділу I пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) «Власний капітал»

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сальдо Кт 40
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401 (д)	Сальдо Кт 404
Капітал у дооцінках	1405	Сальдо Кт 41
Додатковий капітал	1410	Сальдо Кт 42
Емісійний дохід	1411 (д)	Сальдо Кт 421
Накопичені курсові різниці	1412 (д)	Сальдо Кт 423
Резервний капітал	1415	Сальдо Кт 43
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Сальдо Кт 441 (Дт 442)
Неоплачений капітал	(1425)	Сальдо Дт 46
Вилучений капітал	(1430)	Сальдо Дт 45
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400, 1405, 1410, 1415, плюс/мінус 1420, мінус 1425, 1430

При заповненні фінансової звітності необхідно керуватися Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених Наказом Міністерства Фінансів України № 433 від 28.03.2013 р. [2].

Власний капітал є одним із основних критеріїв фінансової стійкості підприємства. Будь-яка зміна власного капіталу впродовж звітного року має бути проаналізована власниками підприємства та іншими зацікавленими особами, у тому числі потенційними інвесторами, кредиторами, державними органами, з метою прийняття відповідних рішень. При цьому важливою є інформація не лише про зміни, що відбулися, а й про їхні джерела. Дані Балансу (Звіту про фінансовий стан) не розкривають причин зміни розміру

окремих видів власного капіталу. Для цього передбачена окрема форма фінансової звітності – Звіт про власний капітал (форма № 4).

Структура і склад Звіту про власний капітал передбачають розкриття причин, які упродовж звітного року вплинули на зміну власного капіталу підприємства. Звіт про власний капітал вирізняється значною деталізацією і враховує усі коригування, пов'язані із зміною облікової політики підприємства, виправленням помилок, будь-які інші зміни в обліку, що впливають на оцінку елементів власного капіталу. Звіт про власний капітал складається за рік усіма підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності, крім банків, бюджетних установ, суб'єктів малого підприємництва та підприємств, які відповідно до законодавства застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності. Звіт про власний капітал складається у тисячах гривень. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації підприємства повинні додавати до річного звіту про власний капітал звіт за попередній період.

Звіт про власний капітал складається з таких частин [1, с. 258]:

- титульна частина – наводиться інформація про підприємство та період, за який складається Звіт;
- предметна частина – складається з таблиці, що відображає зміни складових власного капіталу за звітний період;
- заключна частина – наводяться підписи та прізвище, ім'я та по батькові осіб, які відповідають за наведену інформацію.

Графічно Звіт про власний капітал є оборотною відомістю з елементами шахової відомості в розрізі окремих видів власного капіталу підприємства та причин їх зміни. У першій колонці зазначаються статті можливих причин змін власного капіталу, у другій – код рядка, а в колонках 3-9 – перелік видів власного капіталу, який відповідає статтям розділу I пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан). У графах 3-9 показники наводяться зі знаком + або (-), що означає збільшення або зменшення залишку відповідного елемента власного капіталу. У графі 10 показується загальна сума змін збільшення або зменшення за графами з 3 по 9. Складання Звіту про власний капітал регламентується нормами НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Підприємства у графах 3-9 Звіту про власний капітал наводять ті елементи, які зазначені в розділі I «Власний капітал» Балансу (Звіту про фінансовий стан) (табл. 2).

Під час складання Звіту про власний капітал підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація про розкриття. Проте це не стосується випадків, коли така інформація була наявною в попередньому звітному періоді. У разі необхідності суб'єктам господарювання надано право самостійно додавати статті із збереженням їх назви й коду рядка з переліку додаткових статей фінансової звітності, наведеного в додатку 3 до НП(С)БО 1.

При складанні Звіту про власний капітал необхідно враховувати значення по позитивних і від'ємних показниках, оскільки та сама зміна у складі власного капіталу може відобразитися для одного його виду як зменшення, а для іншого – як збільшення. Від'ємні показники (тобто показники, що зменшують власний капітал) наводяться у круглих дужках.

Статті власного капіталу та їх взаємозв'язок з Планом рахунків

Стаття власного капіталу	Графа Звіту про власний капітал	Номер рахунку
Зареєстрований (пайовий) капітал	3	Рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»
Капітал у дооцінках	4	Рахунок 41 «Капітал у дооцінках»
Додатковий капітал	5	Рахунок 42 «Додатковий капітал»
Резервний капітал	6	Рахунок 43 «Резервний капітал»
Нерозподілений прибуток (непокритий) збиток	7	Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
Неоплачений капітал	8	Рахунок 46 «Неоплачений капітал»
Вилучений капітал	9	Рахунок 45 «Вилучений капітал»

Джерелами інформації для заповнення Звіту про власний капітал є: засновницькі документи, посвідчення про реєстрацію випуску цінних паперів, інші розпорядження повноважних органів щодо операцій, які призводять до змін у власному капіталі, заповнений Баланс (Звіт про фінансовий стан) за звітний рік (форма № 1), заповнений Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за звітний рік (форма № 2), Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5), дані аналітичного й синтетичного обліку (оборотні) рахунків класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань».

Інформації про власний капітал, що наводиться у формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і формі № 4 «Звіт про власний капітал», недостатньо для зовнішніх і внутрішніх користувачів, адже з наведених даних невідомо скільки і яких акцій має підприємство, яка їх ціна тощо. Тому у формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» повинна розкриватися інформація про призначення та умови використання кожного елементу власного капіталу.

Підприємства, які не є акціонерними товариствами, наводять у примітках до фінансових звітів інформацію про: розподіл часток статутного капіталу між власниками; права, привілеї або обмеження щодо цих часток; зміни у складі часток власників у статутному капіталі [1, с. 264].

Отже, заключним етапом у системі бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності, яка узагальнює і систематизує інформацію про діяльність підприємства та яка необхідна усім зацікавленим користувачам для прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Бондар М.І., Верига Ю.А., Орищенко М.М. Звітність підприємства [текст] : підручник. К. : ЦУЛ, 2015. 570 с.
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України № 433 від 28 березня 2013 р. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.